СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 101. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 5-го травня 1941. | No. 101. Jersey City, N. J., Monday, May 5, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВИБРАНІ ЛЕТУНИ ПІДУТЬ У ШКОЛУ НА ФРОНТ, ДО АНГЛІЇ

ВАШИНГТОН. — Департамент війни авторизував висилку певного числа вибраних американських військових летунів до Анґлії, щоб вони там загартувались у бою і набрали воєнного досвіду. Вони самі не будуть орудувати зброєю, бо це заборонено міжнародними законами. Але вони будуть їздити в боєвих англійських літаках на фронт, будуть пасивно брати участь у боях, приглядатись техніці і т. п. Другим їхнім завданням є випробувати всі лихі і добрі сторони ворожих літаків, і тих, що їх вироблять вдома.

КУПЦІ І ПРОМИСЛОВЦІ ОБІЦЮЮТЬ СПІВПРАЦЮ.

ВАШИНГТОН. — Представники американського купецтва і промислу, зібрані в числі 450 в департаменті торговлі, прирікали, що будуть співпрацювати з урядом, зокрема будуть наглядати над тим, аби по можности вдержувати ціни якнайнище. Бо коли вони цього не зроблять, говорили деякі з них, то доведуть до того, що уряд візьметься за гострі міри в контролі цін, або й доведуть до інфляції.

На тім зібранні виголосив промову секретар торговлі Джеє Джовнс, і сказав, що нинішнє положення дуже грізне. Ледви, чи Англія сама ті тяжкі удари, які вдаряють в неї, довго видержить? А колиб Англія програла, говорив він, то тоді і для Америки настане тяжкий час. Маючи до диспозиції невільничу працю, Гітлер поведе таку шалену конкуренцію для американського промислу, що цілком випре його з ринків, говорив Джовнс. Водночас він виказував свою думку, що не вірить, щоб якийсь чужий наїзник міг наїхати безпосередньо американську землю.

Джовнс далі говорив, що полуднево-американські краї наїхали сотки тисяч націстичних агентів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЕҐІОН ЗА КОНВОЮВАННЯ.

ІНДІЯНОПОЛІС. — Головна управа Американського Леґіону на своїх нарадах ухвалила такі резолюції: 1) Домагатись резиґнації секретарки праці; 2) Домагатись повного [illegible] положення і небезпеки, випливаючої з нього для інтересів Америки; 3) Домагатись законодавства, яке виключувалоб страйки; 4) Домагатись законодавства, яке усувалоб підривні елементи з оборонного промислу; 5) Домагатись від уряду, щоб він конвоював ті торговельні кораблі, які везуть до Анґлії воєнні продукти. Американський Леґіон ще недавно гостро виступав проти вступлення Америки до війни.

ПОСАДНИК ЛЯ ҐВАРДІЯ ПРОГРАВ СПРАВУ.

НЮ ЙОРК. — Суд розглядав справу, чи посадник Ля Ґвардія мусить показати свої секретні документи міській раді, відносячіся до адміністрації міста Ню Йорку, чи не мусить? Суд остаточно рішив, що посадник мусить показати ті дикументи міській раді і не може заслонятись тим, що це тайни, які відносяться вцілости до виконної адміністрації.

ОПЕРУ БУДУТЬ ОПОДАТКОВУВАТИ.

ОЛБАНІ. — Ґубернатор Лімен відкинув законопроект, на основі якого нюйорська Метрополитен Опера не мусілаб платити податків. Лімен сказав, що в Ню Йорку і по інших містах, є багато інших інституцій, подібних до Метрополитен Опери, які також відразу зажалалиб, щоб їх увільнити від податків. А це булоб несправедливо для тих, що несуть тягар податків.

500 ЛІКАРІВ ЗГОЛОСИЛИСЬ ДО АНГЛІЇ.

ШИКАҐО. — Дотепер зголосилось 500 лікарів до служби в Анґлії, у відповідь на заклик президента Рузвелта, який казав, що Анґлії під сю пору потрібно 1,000 лікарів добровольців.

ПРОТИ ІТАЛІЙСЬКИХ ЗБІРОК.

ВАШИНҐТОН. — До департаменту стейту вплинули протести проти того, що департамент стейту дозволив італійському помічному комітетови збирати в Америці збірки, які опісля йдуть у руки фашистівської влади. Саме тепер, 11 травня, цей італійський комітет, під наглядом товариства італійських воєнних ветеранів з попередньої війни, влаштовує в Медісон Сквер Ґардені великий концерт, з якого дохід, кажеться в тих протестних телеграмах, піде або до рук італійського уряду, або на пропаґандні цілі в Америці.

СПІЛЬНИКИ ФОН ВЕРИ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту занявся справою фон Вери, німецького летуна, що втік з канадійського полону до Америки, тут за окупом вийшов на волю, а опісля втік до Полудневої Америки, звідки вернув до Німеччини. Департамент стейту має відомости, що йому помагали в утечі два або три урядники німецького консуляту.

ТРУДНОЩІ ВИДАВЦІВ ҐАЗЕТ.

НЮ ЙОРК. — В ґазеті „Едітор енд Поблишер", американські видавці ґазет і редактори розвинули дискусію над тим, щоб точно означити які новинки повинні ґазети нині друкувати, а яких ні? Бо уряд дав їм до зрозуміння, що не хоче силуваної цензури, тільки хоче від редакторів добровільної співпраці і добровільного здержування тих новинок, що мають мілітарний характер. Але котрі саме новинки мають мілітарний характер? — запитують себе редактори. Вони піддають думку, щоби в тій справі помагав їм уряд і в кожну хвилю дня, коли зайде сумнів, що можна, а чого не можна друкувати, давав їм вказівки.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ЗАКЛИКАЄ НАЦІЮ ЗБІЛЬШИТИ ПОДУКЦІЮ

Президент Рузвелт видав заклик до американської нації, зокрема до її працівників, щоб збільшували продукцію воєнних продуктів. Фабрики, говорив президент, повинні перейти на працю 24 годин на добу. А також повинні працювати по сім днів у тиждень. Машини повинні дістати лиш стільки передишки, щоб дістати належні поправки. Працювати в той спосіб повинні всі фабрики, найбільші і найменші, до малого ґаражу в Гайд Парк, Н. Й., включно. Бо ті фабрики, які виробляють знаряддя і вирібні машини, не можуть того знаряддя і тих вирібних машин настарчити. Тому треба користуватись тими вирібними машинами, що вже існують і треба держати їх у русі впродовж цілої доби, кожнього дня в році. Президент також поручав, щоб ті машини, коли їх не можна використати там, де вони нині стоять, повинні бути перевезені там, де вони моглиб робити свою роботу. Вкінці президент говорив, що всі фахові робітники повинні якслід використати свій досвід у тій кампанії збросння. Армія тепер робить перегляд своїх новобранців, говорив президент, щоб відпустити назад до праці тих вояків, які є в цивільнім житті фаховими робітниками, здатніми до виробу зброї. Водночас президент висказався проти того, щоб індивідуальний робітник виробляв занадто довгі години.

ПОДАТКИ НА ТИХ, ЯКИХ ОСОБИСТО ЦЕ НЕ БУДЕ БОЛІТИ

Президент Рузвелт на пресовій конференції заявив, що податкова стопа повинна бути так уложена, щоб від неї багачі не багатіли, а бідні не бідніли. На запит журналістів президент не хотів цих слів точніше пояснити, лише сказав, що податки не повинні заторкати вбогих верств і зменшувати їх покупну силу. Бо це обнижить їх життєвий рівень, чого для нації непотрібно.

ЗА ЩАДЖЕННЯ НА ІНШИХ ДІЛЯНКАХ

Конґресовий спікер, Рейборн, заявив, що він удасться до президента, щоб передати йому бажання багатьох конґресменів, аби уряд почав щадження в тих ділянках державних видатків, які не мають нічого спільного з національним збросінням. Деякі конґресмени є переконання, що уряд міг би заощадити коло одного біліона долярів на „Доблю Пі Ей", „Нешенел Ют Адміністрейшен" і „Аґріколчурел Еджостмент Адміністейшен".

БРИТІЙЦІ РЕОРҐАНІЗУЮТЬ ВОЄННІ СИЛИ В АФРИЦІ

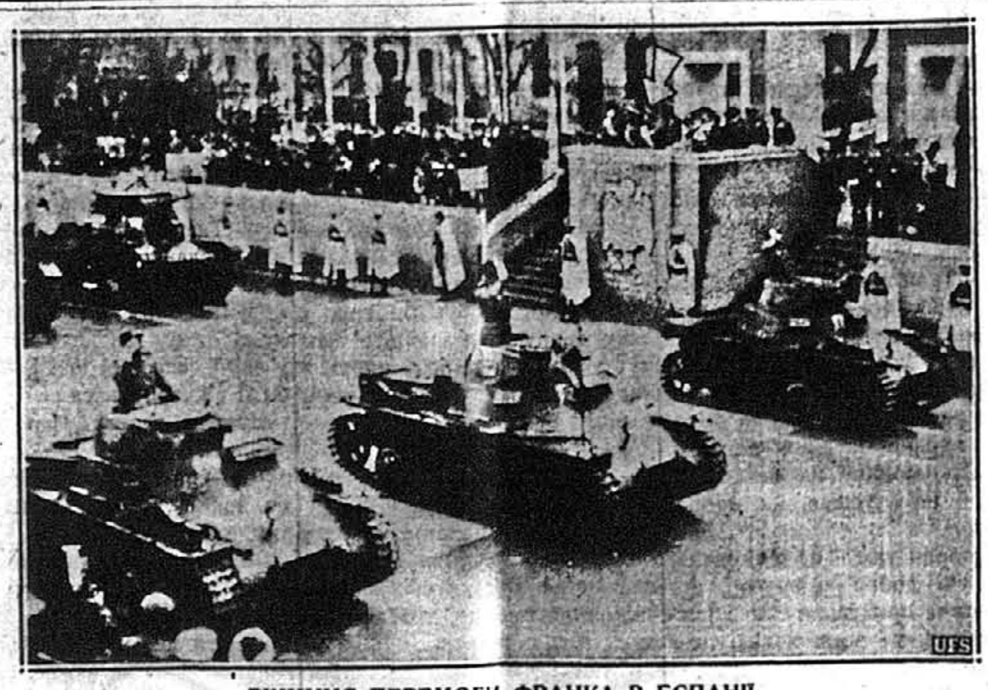
Більша частина евакуйованих британських сил [illegible] в Єгипті. Також прибувають свіжі сили з Еритреї й Етіопії, бо там уже вони не потрібні. Ґен. Вейвел, начальний командант британської армії над Нілем, має тепер таким чином більші сили до розпорядимости і їх реорґанізує в той спосіб, що висилає більшу частину до Лібії, щоб там спинити італійсько-німецький наступ на Єгипет. Що з тим наступом не іде дуже добре; видно найкраще по тім, що пристань Тобрук є ще далі в британських руках, хоч там є тільки невелика британська залога, що є постійно атакована італійськими військами. Тепер Тобрук дістане більшу допомогу. Британці надіються, що тепер, маючи нові сили, знову здержать новий італійсько-німецький похід на Єгипет, Александрію і Суезький канал, прямований з Лібії.

ІРАК МАВ АПЕЛЮВАТИ ДО ГІТЛЕРА

Націстичне радіо передало, що Ірак мобілізує армію до боротьби з британцями, та що славні нафтові поля в Мозулі є під контролею війська премієра Іраку, яким є Рашід Алі Беґ Ґаіляні, що має бути націстівським симпатиком і прийшов до влади наслідком державного перевороту. В Лондоні переконані, що Рашід Беґ уже віднісся до Гітлера з проханням надіслати йому військову поміч. Взагалі спротив Рашіда проти скріплення британської армії в Базрі вважають німецькою інтриґою Самий той інцидент не був би важним, але так є, що це діється яких 250 миль від території, де відбуваються важні воєнні операції. Та в Іраку Британія має досить війська, щоб розправитись з премієром і позбавити його влади. Знову Німеччина не може прийти в пору з допомогою, а військо Іраку не видержить довшого спротиву, бо є слабо узброєне й не має войовничого духа. Значить, що ціла та авантура зле аранжована, бо передчасна, коли іде про Рашіда Беґа. Але вона вказує на те, що німецька пропаганда працює, та що Німеччина таки плянує наступ на Ірак і нафтові поля в Мозулі, та що цей наступ може піти через Туреччину.

ПОТЕРПІЛИ ЧЕРЕЗ ЮГОСЛАВІЮ

З того, що тепер пишуть британці про воєнні події на Балкані, виразно пізнати, що війна булаб виглядала цілком інакше, якби Юґославія не була відразу провалилась і була краще підготовлена до ведення війни. Тоді німці не булиб в силі так скоро поступати вперед, а це булоб змінило цілу воєнну ситуацію.

РІЧНИЦЯ ПЕРЕМОГИ ФРАНКА В ЕСПАНІЇ.
Ґен. Франко (його показує біла стрілка) робить перегляд армії.

ТАКИ Є НАПРУЖЕННЯ МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ І СОВЄТАМИ, ДОНОСЯТЬ З ТУРЕЧЧИНИ

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — К. Л. Золцберґер, кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс", пише з Істанбулу, що дипльоматичні кола в Туреччині таки тої думки, що є напружені відносини між СССР. і Німеччиною. Вони твердять, що мають певні відомости з Румунії, що націсти цілком явно заохочують румунів домагатись звороту Басарабії. Далі доносять зо Швеції, що німці є там настроєні ворожо до Совєтів. А коли до цього додати німецько-совєтські непорозуміння через виладування німецьких військ в Фінляндії та совєтську заборону перевозу через Совєти воєнних матеріялів, то, кажуть згадані дипльомати, не можна припускати, щоб між Совєтами і Німеччиною не було терть. Далі кажуть дипльомати, що біженці з Балкану твердять, що Балкан Гітлерови в нічому не поможе, коли іде про поживу, а навпаки, як Юґославія так і Греція будуть ще потребувати допомоги. Так виглядає, що в Юґославії селяне „страйкують", себто не беруться до весняних робіт, а в Греції відчуватимуть брак поживи вже за два-три тижні. Далі Німеччина знайдеться в скорому часі в такому положенню, що її нафтові засоби будуть вичерпані. Це вже може статись з кінцем цього року. Значить, що, якщо війна буде тривати довше, вона буде змушена здобути Мозуль та шукати поживи в Україні.

„З Україною піде легко".

Далі дипльомати твердять, що похід на Україну не справляє для Німеччини ніякої особливої проблеми під воєнним оглядом. Німецькі офіцири часто говорили згаданому вище кореспондентови, що водить „ніж через кусник сира". Для тої цілі мають мати німці зґромаджені великі сили на границі з Совєтами.

ЗАПОВІДАЮТЬ, ЩО ТУРЕЧЧИНА ПІДЕ З „ОСЮ".

ІСТАНБУЛ. — Британська амбасада знову візвала британців, щоб опустили Туреччину. Ніхто не знає, які є властиві пляни Німеччини зглядом Туреччини. Але відомости, які доходять зо Швайцарії й Риму заповідають, що Туреччина таки піде з державами „осі". Німецький амбасадор, фон Папен, має представляти, що Туреччина є тепер окружена Совєтами і німцями, що контролюють тепер доступ до всіх турецьких пристаней, а далі, що Німеччина ніби боронить Туреччину перед зазіханнями Совєтів. Серед таких ріжнородних поголосок тяжко визнатись, що станеться. Турецький уряд дає одначе до пізнання, що він на все приготований та ітиме своїм власним шляхом.

ЕСПАНІЯ ПРОТИ „ПЛЮТО-ДЕМОКРАТІЇ

МАДРИД. — В Еспанії зачинається отверта пропаґанда за приступлення до держав „осі". Серано Сунер, еспанський міністер заграничних справ, знову зачав гостро атакувати „плюто-демократії". А заразом зачалась в пресі пропаґанда за те, що Ґібральтар повинен бути в еспанських руках, а далі, що й частина французького Альжиру повинна бути повернена Еспанії.

НІМЕЧЧИНА НАТИСКАЄ НА ВІШІ.

БЕРН. Німеччина має домагатись від французького уряду в Віші, щоб він виявив чином свою „солідарність" з Німеччиною і дозволив їй на перемарш німецьких військ до Еспанії. Далі домагається Німеччина дозволу вживати Марсилії, французької пристані, для транспортування війська й зброї до Африки, як теж згоди уряду в Віші на створення німецької воєнної бази в північнім Тунісі, в Африці. Те останнє мабуть буде не до виконання вже з того боку, що надіються, що проти цього буде ґен. Вейґен, що стоїть на чолі французької армії в Африці.

ЗНАЄ ОДЕН ТІЛЬКИ ГІТЛЄР!

БЕРЛІН. — „Ню Йорк Таймс" подає, що його кореспондент стверджує, що в цілому світі є тільки одна одинока особа, що знає, чи німці нападуть на Анґлію. Тою особою є: Адольф Гітлер. Та так є, що по всякій правдоподібности, сам Гітлер є тепер зацятий головно подіями на Середземному морі.

КОБИ ТІЛЬКИ НАДІЙШЛИ, КАЖЕ ҐЕН. ЛИДДЕЛ.

ҐІБРАЛЬТАР. — Ґубернатор Ґібральтару, ґен. Лиддел, що покидає Ґібральтар і має відійти до Анґлії, заповів, що він не хоче говорити про те, чи Ґібральтар не до здобуття. Зате, казав він, „хай Гітлер пришле сюди своїх бандитів і хай вони самі про це дізнаються".

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
A Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ЖАЛЬ, Є ВОНИ МІЖ НАМИ

Нема такого ідейного руху, щоб не мав ворогів. Нема такого народу, щоб в ньому не було Юдів, що з пімсти, лакімства нещасного чи честилюбивости не продалиб і рідного брата. Нема теж і такої громади чи організації, особливо як вона велика, щоб не було в ній каналій, бож трапилась каналія навіть і серед 12 апостолів. Тому й не диво, що можуть знайтись дві-три каналії й серед десяток тисяч членства У. Н. Союзу. Вправді це одиниці, але вони таки між нами є. Хоч ті паршиві вівці не змогли досі запаршивити нашого загалу, але вони пробують це осягнути тепер, коли мають зійтись сотні делеґатів на XX. конвенцію У. Н. Союзу. І то пробують осягнути дуже поганим способом, бо розсилають далі чорносотенні відозви, в яких передають те, що писала большевицька „Ді Авр", себто та вулична шмата, що появляється час від часу в такій формі й так літографована як і ті відозви які тепер розсилають якісь темні сили від імені „гуртка делеґатів", вживаючи на кувертах тої адреси, де є дім У. Н. Союзу. „Ді Авр", мимоходом кажучи, постійно звязує український рух з нацизмом, не вдаряючи ніколи ні словом Сталіна й большевизм.

Хто слідив за напастями на український рух, а тепер перечитає те, що йому надсилають згадані анонімні темні сили, той відразу пізнає, що це є ті самі сили, що вже від довгого часу працюють над тим, щоб знеславити американсько-українську допомогу визвольним змаганням українського народу в Европі. Це є ті самі, що інформують „Ді Авр", що засипують ріжні чинники такими „інформаціями", що є нічим іншим, а брехнями і провокаціями. Отже, коли хочемо тепер знати, хто це ті шкідники, то мусимо їх заставити виявити своє імя і стати до прилюдної оборони своїх калюмній. Коли хто вбачає в урядниках У. Н. Союзу чи редакторах „Свободи" народних шкідників, що допустились каліцтва українській справі, то це є обовязок кожного, що має на це докази, виступити з ними. Якщо виявиться, що це правда, то така людина, що таке розкрила, стане великою в очах американського уряду й американсько-українського громадянства. Вона не має чого лякатись. Вона ще дістане за те нагороду, признання від американської влади за її патріотизм, а в українськім громадянстві стане відразу спасенним провідником. Очевидно, що коли вона цього не докаже, то така людина буде калюмніятором, Юдою, коли іде про наше громадянство, а кримінальним типом, коли іде про американські урядові чинники, яких ті типи баламутять. Та саме про те нам іде, щоб вже раз була змога провести моральну чистку, яка особливо конечна в таких часах, які переживаємо. Бож бачимо, що маємо до діла з останніми злочинцями, позбавленими всякої відповідальности за честь і добро українського імени. Це ті, що завзялись вибиватись вгору коштом розгромлення нашого орґанізованого життя, користаючи з тих нагод, які дають воєнні часи. Для нас ці типи це руїнники і Юди.

НІЯКИХ САНТИМЕНТІВ!

Для „Свободи" з Женеви, [illegible]арія).

Тяжкий час потребує твердих людей. На жаль твердість не все була українською національною прикметою. Брак власної держави спричиняв брак національно - політичного виховання, яскраво означеного національного світогляду, брак чуття власної національної сили і незломного переконання, що лише вона є вирішальною зажди і всюди. Протягом останніх двох десятків років визвольної боротьби многі вірили, на жаль, часом не стільки у власні сили, як в чужі, та в загально - людські засади права, волі, справедливости і т. і. Досить лише згадати намагання деяких українських кол порозумітися в часі визвольної війни з московським урядом на основі піднесених ним демаґоґічних гасел „пролетарської революції", а разом з тим переліцитувати большевиків в обіцянках масам українського робітництва і селянства. Відносно Західньої України досить згадати даремні намагання українських послів оборонити по „пацифікації" права українського народу в Польщі перед женевським ареопаґом Ліґи Націй.

Чи це значить, що українці не мають користати в боротьбі за існування своєї нації на міжнароднім полі і в межах ріжних держав з тих загально-визнаних засад права і моралі, з яких користають інші нації, що мають до своєї розпорядимости і величезні збройні сили, яких ми на превеликий жаль ще не маємо? Розуміється, що маємо користати в боротьбі, яку провадимо поза межами СССР в обороні нашої нації, і з цих засобів. Але в той же самий спосіб, як й інші, отже не перебільшуючи їх дійсної вартости, не забуваючи, **що національні засади**, що цею засадою, а не [illegible] могами права і моралі, керуються всі нації, великі і малі.

Це треба памятати тепер більш ніж колись, бо війна прибірає після свідоцтва невтральної преси все більше характер „ідеольоґічної" боротьби. А не так давно ріжні політичні кола в Лізі Націй проти можности війни наслідком противенства суспільно-політичних світоглядів, заявляючи, що це булоб поворотом до середньовіччя, до доби хрестових походів. Московський уряд принято до Союзу Народів, проголошуючи, що противенство поміж „ідеольоґією" большевизму та решти світу не може бути перешкодою для співробітництва між СС[illegible] та іншими державами. На [illegible] же засаді збудовано і ці[illegible] політику „невтручання" [illegible] еспанської громадянської [illegible]. Та тепер, як бачимо, [illegible]ави стоять інакше. Або бер[illegible] під увагу Карпатську Укр[illegible]. Сотворено її на основі [illegible]ава самоозначення націй. А [illegible] про це право негайно за[illegible], коли треба було зробити [illegible]же нещасливу спробу вдерж[illegible] Польщу від переходу [illegible]бору західних великодерж[illegible] та здобути безумовне [illegible]мання Угорщини. Протико[illegible]стичну акцію в Европі [illegible]ваджено енерґійно і послідо[illegible] від моменту політичного перевороту в Німеччині. [illegible]кріплено протикомуністичн[illegible] союзом держав, але ціл[illegible] протикомуністичну, себто пр[illegible]имосковську, акцію кинуто д[illegible] кута, коли довелося прова[illegible]ти війну проти західних [illegible]икодержав. А чому ж би [illegible]ла бути ідея нової Европи [illegible] боротьби проти „плютокр[illegible]ії" міцнійшою ніж ідея кол[illegible]ньої протикомуністичної [illegible]ности?

Досвід [illegible]вітової війни, а особливо її [illegible]нця, може бути для нас дуже [illegible]інний при устійненні справж[illegible]ої вартости „ідеольоґій" р[illegible]ного роду в міждержавни[illegible] і міжнаціональних відносина[illegible]. Війну цю ведено під прап[illegible]ром самоозначення націй. Ал[illegible] розбиття Росії на її складо[illegible]і національні частини насту[illegible]ило зовсім не тому, що осере[illegible]ні держави хотіли їм дати [illegible]езалежність, а тому що „хлібний мир" в Берестю був потрібний їм для продовження війни на заході. Як додержувалося засади самоозначення націй при утворенні ЧСР, Польщі і нової Румунії, надто відомо, щоб про це згадувати докладніше.

Але вартр пригадати незви[illegible] [illegible] Польщі. Основи польської самостійности сотворити без сумніву осередні держави, розбивши Росію. Перед її розбиттям Антанта й мислити не могла про самостійну Польщу, бо вона мала бути включена в цілім її територіяльнім обсязі до складу Росії. Головні національно-політичні сили Польщі анґажувалися по боці осередніх держав в боротьбі проти союзниці Антанти, Росії. Але держави Антанти все це забули протягом кількох місяців і сотворили „велику Польщу" лише для того, щоб вона могла стерегти зі сходу переможену Німеччину; лише тому, що це, на думку Франції і Великобританії, відповідало їх національним інтересам, їх національним засадам.

Це не значить розуміється в ніякім разі, що українці мають склавши руки чекати, коли національні інтереси держав того чи іншого табору будуть вимагати розбити СССР, але це значить, що не треба надавати **надмірної** ваги „ідеольоґіям", бо може вмирати ідеольоґія, яку українці попирають, а проте, Україна готова залишитись далі в неволі.

Але перед усім не повинні українці забувати того, що в часі війни не будується, а руйнується, отже, що потрібним може бути не утворення самостійної України, яка протягом сучасної війни принаймні поважної ролі одігравати не може, а перед усім розбиття СССР, який деяку ролю одіграти всеж таки може. Це потрібно для устійнення належного напрямку цілої української чинности на міжнароднім полі, для належного сформулювання цілої української політичної арґументації. Всі українці повинні знати всюди, що сучасне становище тої чи іншої з великодержав супроти України залежить від її становища супроти Московщини. Україна може бути в очах тої чи іншої з великодержав дуже культурною нацією, її право на державну самостійність може бути визнане в повній мірі, але разом з тим навіть пальцем не буде рушено, щоб це право здійснити, коли нема потреби і наміру розбити СССР. І навідворот, **в разі розбиття СССР Україна дістає автоматично свою самостійність**, цілком незалежно від того, чи її право на це буде визнане чи ні.

Маємо числити не на сантіменти тої чи іншої держави, не на визнання правних і моральних засад на міжнароднім полі, а перед усім на реальні інтереси ворожих таборів в даним моменті та на їх можли[illegible] [illegible] Відповідно до цього належиться змінити в деякій мірі засоби і напрямок української інформаційної чинности, а саме надати їй теж і виразно протимосковський характер, доводячи не стільки те, що Україні належиться самостійність, бо вона її заслужила, як те, що **СССР належиться розбити на його складові національні частини, бо московський імперіялізм є загальним лихом,** якого не можна після власної вподоби спрямувати проти свого противника. Маємо спопуляризувати на жаль — ще не загально відомий факт, що Московщина є остільки немічна в порівнанні з кождою з великодержав, що ніодній з них корисною у війні бути не може, але досить міцна, щоб шкодити принагідно кожній з них в руках противника.

Але кожну засаду треба переводити у відносинах до інших починаючи з самого себе. Отже й виключити всі сантіменти з української чинности а поміж чужинцями дасться не ранійше, ніж українці призвичаються самі не мати ніяких сантіментів. Деякий поступ в цім напрямі безперечно зроблено. Ціле те безмірне лихо, яке впало на Україну протягом війни, розвіяло багато ілюзій і дало українцям поважний досвід. Формовання протимосковського фронту на чужині зробило поважні кроки вперед. Але лишається ще зробити на жаль без порівнання більше того, що було зроблено досі. Мобілізацію українських сил і засобів переведено ще відносно в дуже незначній мірі. Не вдаючись в таню критику, що моглаб викликати непотрібну дискусію, можна поставити питання відповідальним українським чинникам на чужині, чи українські сили і засоби мобілізуються справді в належній мірі і з належною твердою послідовністю для нашої протимосковської чинности в рямках нашої визвольної боротьби, чи не марнується їх ще надто багато для вдоволення традиційних українських сантиментів до людей і речей для сучасної боротьби непотрібних?

К. Волинський.

РЕЦИТАТОРСЬКИЙ ВЕЧІР ТВОРІВ МАРКА ЧЕРЕМШИНИ

У Кракові відбувся рецитаторський вечір творів Марка Черемшини. Публика виповнила вщерть салю Українського Освітнього Товариства („Просвіта"). Переважала молодь, хоч не бракувало теж і представників старшого покоління. У перших рядах переважало молоде жіноцтво. Скромні, але гарні мистецькі декорації проф. Марії Гарасовської-Дачишинової створювали приємний настрій. Вони пере[illegible] [illegible] верховину. Рецитація обіймала 5 творів Марка Черемшини: Привіт для студентів „Колядникам науки", „Писанки", „Тугу", „Парасочку" та „Парубоцьку справу". Багатьом із приявних здавалося, що твори Марка Черемшини щойно ожили увиконанні м-ра Юліяна Ґеник-Березовського. Щезла балакучість та розтяжність, що так часто вражає при читанні творів цього письменника, і перед слухачами неначе зявились гуцульські гори з їх мешканцями. Рецитатор оминав всякі дешеві ефекти та передавав твори Марка Черемшини просто, свобідно й природньо. Особливо гарно вийшла рецтація „Парасочки" та „Парубоцької справи".

ЗА СУВОРИЙ МИРОВИЙ ДОГОВІР

В Едмонтоні, в Канаді, промовляв недавно перед членами клюбів Канадійського і Киваніз д-р И. Юноша, б. доцент математики і фізики на варшавськім університеті, якому в 1940. році вдалося втекти з Польщі, окупованої німцями. Д-р Юноша заявився у своїм докладі за те, щоб мирові умови, які закінчать теперішню війну, були дуже суворі, такі, щоб раз на завжди положили кінець мілітарній німецькій честилюбивости та німецьким плянам підбиття під свою владу цілого світа. За теперішні воєнні труднощі винив д-р Юноша мирові умови з 1919 р. Він висказав теж певну надію, що держави „осі" потерплять вкінці поразку, але тривалий мир наступить доперва тоді, коли знищиться націзм. Д-р Юноша говорив найбільше про Польщу, де він, по німецькій окупації працював у залізничих робітнях. За ним слідило Ґештапо, та проте йому вдалося втекти. Казав, що поляки люблять свободу понад все і що не так легко знищити нарід, складаючийся з 30 мілінонів, який рішений є держати невмираючими свої традиції свободи. Тут треба додати, що коли д-р Юноша говорив про 30 міліонів поляків, то мав певно на ґадці не тільки дійсних поляків, яких не буде більше як 20 міліонів, але й інші народи передвоєнної Польщі. Та ті поляками не почуваються й не мають охоти вертати під польське панування. Згадуючи про німецьку інвазію до европейських країв д-р Юноша сказав, що Райх приготовлювався до теперішньої війни від 11. листопаду 1918. р.

Націзм, казав він, навчив німецьку молодь варварського захоплення силою. Християн[illegible] етикою погорджується. Твір Гітлера „Майн Кампф" є біблією ново релігії насилля і ненависти.

Дальше говорив він, що Америка стане економічно уярмленою, якщоб перемогли держави „осі" в Европі, а опісля наступить ще й „дійсна інвазія".

АМЕРИКАНСЬКІ МАТЕРІЯЛИ В АФРИЦІ

КАЇРО. — Самі британці признають, що вони мусіли залишити в Греції поважну частину воєнних матеріялів. Та цього вони не відчувають, бо до Африки вже надійшли транспорти з Америки, що заповнили втрати.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

БОГДАНКО

Історичне оповідання з другої половини XVI століття.

(3)

Молодий князь, побачивши дівчину, не міг спамятатися, що йому робити: задивився в неї, мов у який образок.

Цеж була для нього невидальщина: він у нікого не гостював і таких дівчат із княжого роду досі не бачив... І дівчина глипнула на хлопця й зашарілась. Старий боярин це помітив і взяв це за добрий знак.

Перший заговорив до жінок кн. Чорторийський:

— Господь прислав нам любих гостей. Це старий товариш наших походів Степан Добрич, дружинник[14]) і приятель покійного нашого друга зі сусіда кн. Ружинського Михайла та його воєвода, а це наш молодий сусід і наш друг, молодий його син Богдан.

— Гостям раді, — сказала княгиня, — сідати просимо їх милостей, та приняти від нас, чим хата багата...

Серед низьких поклонів посідали всі за стіл.

Княгиня почала гостей припрошувати та водночас випитувати молодого князя про княгиню-матір.

— Так ваші милости закопалися в лісову гущу, про ввесь світ позабули...

— Живемо, як можемо; помагають добрі люди, а вже найбільш наш опікун, пан воєвода Добрич, він про все дбає...

— Кинь, князю, похвали, — перебив Добрич, що саме розмовляв із князем Чорторийським; — яж тільки сповняю свій обовязок... Прохав мене мій покійний князь і друг, щоб я перебрав опіку над його добром та сиротами, й я не осмілився відмовити, бож не одну бочку соли ми з покійним твоїм родителем іззїли...

Гостина затяглася довго.

Почало смеркати. Зза лісу виходило рожеве полумя: сходив місяць у-повні. Добрич устав, перехрестився до божника в золочених рямках, подякував господарям за хліб-сіль і виявив намір вертатися додому.

— І не думайте, мій друже, — сказав князь, — щоб я вас пустив від себе під ніч додому такими нетрями.

— Алеж, ваша княжа милосте, сьогодні повня, ясно мов у день.

— Твоя правда, воєводо, але ніч ніччю, вона свої права має, й їх без потреби нарушувати не слід. Знаєте, яка тут зрадлива околиця, яка дорога серед озірців, калабань та болота, кілько блудних вогників вабить людину на бездорожжя, і не зчуєшся, як пропадеш.

Добрич уже й не відмовлявся: він добре зміркував, що княжича прикували сині княжнині очі, та всеж хотів упевнитися у своїх міркуваннях.

— Щож ти, княжичу, на те? — спитав Богданка, — я гадаю, що нам би таки їхати, а то пані-мати за тебе непокоїтиметься...

— Правду сказати, — відповів княжич, — нічого нам поспішати. Ми все залишили як-слід, мама, знаючи, що я вже нераз припізнявся...

Княжич не докінчив, — йому дійсно не було чого поспішати, коли тут було так любо.

Добрич зрадів. Він помітив, що дівчина зашарілась і поглянула вдячним очком на княжича, начеб йому дякувала за таку відповідь.

— От, бачиш, воєводо, — сказав князь Чорторийський: — нема чого тобі сперечатись... Але це був би гріх у таку гарну днину сидіти нам тут у кімнаті, замісць вийти в садок і полюбуватися гарним літнім вечером...

І всі вийшли в сад.

•

Попереду пішли старші, князь і воєвода, за ними — княжна й Богданко. Княгиня залишилася дома, треба було думати про вечерю...

Один погляд подяки любої дівчини перемінив княжича відразу. Його несміливість відразу кудись поділася. А проте не знав, від чого починати розмову. Та вирятував місяць, що викотився саме мов те млинове коло.

— Знаєш, княжно, живу я вже двацять пять років на світі, а такого чудового вечора ще не бачив. Мені здається, що я зайшов у якийсь казковий світ...

— І що в тому казковому світі — перебила йому княжна, — заявиться зачарована царівна й тебе проситиме, щоб визволив її з чарів? Так?

— Так, та не так, — відповів Богданко. — Така царівна в казці, заклята в якусь казкову потвору, чи жабу погану..., а тут зявилася царівна у своїй казковій красі, не треба її відчаровувати...

Княжна вдавала, що не розуміє...

— Дивись, княжичу, на кущ малинника, може саме вона вийде...

— Вже давно вийшла...

Він узяв її за руку і щиро стиснув.

„Чи ти мені царівна, чи княгиня, мені це не важне, аби ти була моя..." І він обняв її за гнучкий стан і пригорнув до себе. Дівчина не пручалася; батько з Добричем відійшли були далі садовою доріжкою...

А воєвода, зміркувавши, що молодята припали одне одному до вподоби, як-стій приступив до діла.

— Дозвольте, ваша княжа милосте, признатися перед вами до одного гріха. Не того ми сюди приїхали, щоб прохати вибачення в вашої княжої милости, що без дозволу перейшли межу ваших волостей, заполювали. Інша причина нас сюди привела... Про це княжич Богданко не знає. Він із старого княжого роду, як і ваша княжа милість. Він на літі, час би його одружити. У вас, князю, є дочка, і родом, і віком йому рівна, і йому під пару. Чого більше слів витрачати? Я поспитаю: чи можна сватів посилати?

— Твою річ, воєводо, я розумів. До ладу вона мені, та не моя тут воля, а моєї дитини... Я її силувати не буду. Ми її поспитаємо.

— Не треба, ваша княжа милосте, питати. Порозуміння вже є. За хвилину самі побачите...

Вони спинилися на закруті стежки. Почулись легенькі кроки залюбленої пари. Богданко тримав дівчину за стан, схиливши свою голову до її голівки.

— Слухай, — казала дівчина, — колиб так дійсно показалася тут така царівна зачарована в жабу й заговорила до тебе, чи сказав би ти їй це чарівне слово „люблю", щоб її відчарувати?

І засміялася срібним голосочком мов той дзвіночок.

— Дай спокій із жабами та зачарованими царівнами. Ось де моя царівна, найкраща на світі, — і він обняв княжну за шию й поцілував, що луна пішла вечірньою росою...

— Там батько, — сказала княжна, — і твій опікун...

Воєвода потяг князя за руку. Пішли далі.

(Дальше буде)

14) Дружинник — один із княжої дружини (княжого військового товариства).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ДУМКА И ПОЧУВАННЯ

Волтер Дюренті, відомий кореспондент „Ню Йорк Таймсу", у своїй кореспонденції з Токіо остерігає перед думкою, що совєтська Росія може незадовго зірвати мирні звязки з націстичною Німеччиною.

Дюренті називає таку думку прикладом думання з почувань. Себто, американцям і англійцям бажалосяб, щоб так було, і вони думають, що так буде.

Навчитися відріжняти думку від почування одно з важливих завдань, головно в політиці.

НЕ АМЕРИКА И АНГЛІЯ

Каже Дюренті, що сварка між совєтами й націстами має стільки шансів (виглядів на можливість), що смаження снігу. Мовляв, як Росія посвариться з Німеччиною, вона посвариться з власної волі, але не тому, що хтось її на це нацькував.

Кого розуміється під тими, що могли би нацькувати? Певно Америку й Англію. Отже Росія не дасться ні Англії ні Америці нацькувати на Німеччину.

Цим одначе він мовчки каже, що довести до війни між Росією й Німеччиною може власне Німеччина.

НЕ ТЕПЕР, ТО МОЖЕ В ЧЕТВЕР

На думку Дюренті, Німеччина в найближчій будучности не захоче зачіпати війною Росії. Одначе він не виключає цього в дальшій будучности.

Колиж це могло би статися?

Дюренті каже, що тепер Німеччина й Росія мають забагато користей зо співки, щоби її зривати.

Коли Росія зачіпила би Німеччину? Коли Німеччина потерпіла би рішаючу поразку, натякає Дюренті. Коли Німеччина зачіпила би Росію? Цього Дюренті чомусь не припускає. Чому саме не припускає? Чи тут рішає думка, чи бажання, щоб цього не сталося? Адже, як є люди, які бажали би собі сварки між Гітлером і Сталіном, так є люди, які собі бажають, щоб „гарні" відносини між ними тривали далі без кінця. Ледво чи можна Дюренті вважати людиною, яка зовсім таких бажань не має.

„РЕПЕТЕНТИ"

Нюйорські ґазети помістили, що в перше-травневій демонстрації в Ню Йорку було багато „репетентів" (по англійськи: репітер, репітерс).

Цим словом вони описують людей, що прийшовши на демонстрації перед степеницями з людьми, що „відбирали параду", переходили потім бічними вулицями назад у масу парадуючих, щоб їх перед степеницями рахували вдруге.

Слово „репітер" походить, звісно, від дієслова „репіт", що значить: повторяти. В англійській поточній мові вживається цього слова часто на означення учня, котрого лишили далі у тій самій клясі. Походить воно з латинської мови (репето: повторяю) і з неї перейшло й до української мови; в нас студента, що повторяє клясу, називають репетентом.

ПАРАДА И ПРЕДСТАВЛЕННЯ

Очевидно, пояснення, звідки взялося в українській чи анґлійській мові слово, ще не показує, звідки взялася ця штучка парадуючих переходити по кілька разів перед приймаючими параду.

На скільки можна догадатися, взялася вона з театру, де цього засобу вживає заряд театру, коли має вивести на сцені маси машеруючих людей, а не має на це засобів, себто досить людей. Тоді заряд каже акторам, що перемашерували сценою перед публикою, перебігати поза сценарію назад на місце, в котрому вони входили на сцену передтим, і знову машерувати сценою.

Така штука, одначе, має свої межі. Коли машеруючі перейдуть сценою більше разів, публика вже догляне штучку й тоді враження, яке заряд хотів викликати, розбивається; публика замісць дістати враження масового походу, бачить, що перед ними постійно машерує жмінка людей. Враження маси розбивається, а дістається враження, що людей є ще менче ніж їх справді є. Замісць враження сили виходить враження удаваної сили й публика звичайно сміється.

НІ КАПІТАЛІЗМ, НІ КОМУНІЗМ?

Здається, що в день першого травня, коли комуністи парадують, щоб дати розголос своїм заходам за заведення суспільної революції на пляні комунізму, себто під гаслом диктатури пролетаріяту, і коли одна частина їх противників запевняє людей, що капіталізм ще не такий мертвий, як його представляють комуністи, і кличуть рятувати його хочби диктатурою капіталізму, якраз догідна пора, щоб звернути увагу на одну групу людей, які з одного боку признають капіталізм пережитим, але з другого не годяться на те, що з цього вийде диктатура пролетаріяту.

Прикладом цеї третьої групи є американський суспільний мислитель Джеймс Бернгем, дослідник суспільних рухів і професор фільософії в „Ню Йорк Юніверсіті", що недавно випустив книжку під наголовком „Менаджерська революція". В цій книжці він доказує, що суспільний розвій іде до розвалу капіталізму, але не до повстання диктатури пролетаріяту, а до правління менаджерів. Економічним і політичним життям, на його думку, не будуть кермувати капіталісти, як це є тепер, ні пролетарські політики, як це є в совєтській Росії, а знавці ріжних суспільних наук, зорґанізовані в ріжні урядові бюра й комісії.

При такій суспільній системі держава обняла би контролю над важнішими засобами витворювання, але державою кермували би знавці.

ХТО ТАМ ПРАВИТЬ?

Виводи проф. Бернгема цікаві для всякої людини, що живе в світі не лише на те, щоби хліба пожувати, але й на те, щоб щось у світі зробити. Така людина й почне оглядатися довкола себе в світі й питатися: чи може таке статися, яке заповідає Бернгем?

Деякі люди, прочитавши книжку Бернгема, кажуть ще далі, що капіталізм не загине, але врятується капіталістичною диктатурою. Інші, прочитавши її, кажуть, що капіталізм не врятується, а прийде пролетарська диктатура. А є люди, що прочитавши її, спиталися: Чому Бернгем каже, що це аж станеться? Хібаж уже тепер це не діється, що він заповідає? Хібаж при капіталістичних диктатурах справді правлять капіталістичні диктатори, а при пролетарських пролетарські диктатори? Невжеж не переходить усюди керма держави й суспільного життя в руки знавців?

OVERFLOW AUDIENCE HAILS LUBKA KOLESSA'S RECITAL

FAMOUS UKRAINIAN PIANIST SHOWS SUPERB TECHNIQUE AND MUSICIANSHIP IN CONCERT GIVEN IN NATIONAL GALLERY.

Numbers Played With Beautifully Clean, Ringing Tone. Roses Presented To Artiste.

By ISABEL C. ARMSTRONG.

Lubka Kolessa, internationally famous Ukrainian pianist, surpassed most roseate expectation in the brilliancy, sparkle, colorfulness and artistic authority of the concert she gave last night in the National Gallery. On her first public appearance in Ottawa, where she has been making her home for several months, she was greeted by an audience that began to assemble more than an hour before time for the program to start and surged in until standing room was at a premium not only in the main floor east gallery but adjoining corridors.

Effective Background.

Chosen for the purpose or not, the opening massive Introduction, Large and Fugue of Vivaldi which brought into play orchestral bigness and sonority of tone, was a most effective background for the rest of the recital. Against it and immediately following, the clear singing of the Scarlatti Capriccio in B flat major, the sparkle and crispness of the Capriccio of the same composer in C major, and the flashing Romance in A flat major of Mozart offered almost whimsical contrast. These and each and all of her numbers were played with beautifully clean, ringing tone and amazing deftness in performance of trills, turns, runs, so even and giving such adequate value to each note that they suggested deliberation in the most rapid passages.

Rhythm Madame Kolessa has in abundance as well as superb technique, musicianship and temperament. It was rhythm and romantic feeling in the barcarolle-like first movement and rhythm with fire in the Polonaise that made so arresting the Andante Spianato and Polonaise, Opus 22 of Chopin. Her fine command of rubato was revealed in this and her major offering, the Chopin "Funeral March" sonata in B flat minor. The contrast of storm and calm of mood was conveyed convincingly in the first movement and "hopes dry as ashes" and shivering eerieness were suggested in the Scherzo. The Funeral March had breadth and dignity without exaggerated woe.

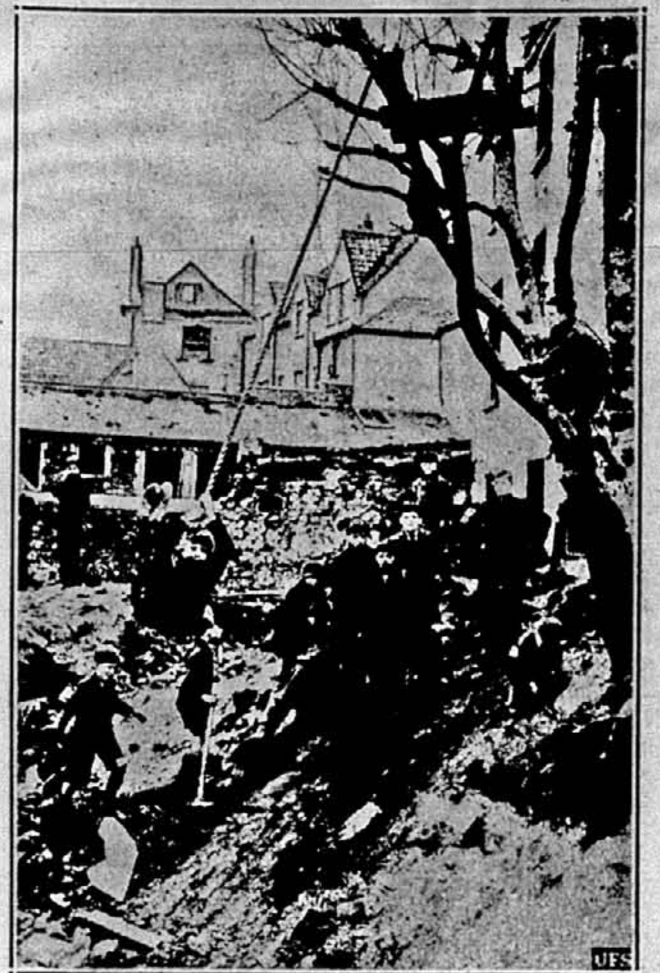
Gaiety of Old Vienna.

The artiste who spent her early girlhood years in Vienna studying under one of the world's most famous masters captured for her audience the romance and gaiety of Old Vienna of tradition in the light-heartedness colorfulness and intriguing rhythm with which she performed Arabesques on the Themes of the Blue Danube Valse by Johann Strauss.

A Suite of Debussy, Prelude, Sarabande and Toccata, rounded out the program of fine artistic ballance and Chopin Waltzes were played delightfully in response to multiplied recalls at the conclusion. In addition to tributes of eloquent applause, the recitalist of charming and gracius stage presence was presented with beautiful baskets of roses.

The many who attended the concert were indebted to the trustees of the National Gallery for an exceptional treat.

(The Citizen, Ottawa, April 29, 1941).

З НЕЩАСТЯ РОБЛЯТЬ СОБІ ЗАБАВУ. — Англійські діти в Бристолю пристроїли собі колисанку на дереві над кратером, що в землі вибила німецька бомба, скинена з повітря німецькими летунами.

ОПИС КАНАДІЙСЬКОГО КОРЕСПОНДЕНТА

Сем Робертсон, канадійський кореспондент, описує атаки німецьких підводних суден — на конвой, з яким він переїхав північний Атлянтик. „Атаки наступили в темноті — один в годині 5-тій рано, а другий в півночі — пише Робертсон. Націстівські торпеди затопили щонайменше 4 кораблі — правдоподібно шість. — Понад 200 матрозів находились на тих кораблях. Скільки з них згинули, невідомо". Корабель, на котрім находився Робертсон, відплив скоро, щоби не впасти жертвою підводних лодок. „Найбільший корабель поцілила торпеда; був це вантажний корабель; на якім свого часу находилась фабрика, до переробления мяса китів на тран. Цей корабель пішов на дно. По нім пішли два вантажні кораблі і збірниковець. Два інші вантажні кораблі зістали ушкоджені і доля їх невідома. Підводні лодки занурилися по нападі, одначе їх збомбардовано підводними мінами, що вибухають у глибині води. „Треба припускати, пише Робертсон, „що зістали знищені, бо в противнім випадку вислали би депешу до німецької бази за помічю. Ніяких німецьких бомбовиків ми не бачили".

ШУКАЮТЬ ЗА НІКЛЕМ

БЕРЛІН. — Німці намагаються від місяців дістати концесію на добування ніклю з ніклевих майн в Фінляндії. Та тим ніклем дуже інтересуються теж і Совети.

Крісла, особливо ті, які відновлювано вдома, мають часом ту хибу, що до них прилягає одіння, що свідчить про зле малювання. Цьому можна запобігти через добре витертя крісла шматочкою, замоченою в терпентині, а потім у льнянім олію.

Салату управляли ще старинні греки разом з морквою і горохом у своїх городах. Старинні греки мали також перші управляти буряки.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Доклад В. Семенини на вечері професіоналістів.

Товариські місячні сходини Товариства Українських Професіоналістів нюйорської округи відбулись минулої пятниці в окремій кімнаті ресторану „Чайлдз" на 42 вулиці. Згідно з новою програмою, влаштовується такі сходини кожного місяця, получені з докладами на ріжні теми. Тим разом був докладчиком п. Володимир Семенина, якого представив голова Товариства, ред. Степан Шумейко. Інж. Семенина говорив про те, яка роля припадає в Америці тим, що є з українського роду, а хотілиб прислужитись справі визволення українського народу в Европі. Він виходив з того заложення, що якби не уложились міжнародні відносини в Европі, чи в світі, вплив Злучених Держав буде завжди великий, бо Америка має всі дані на те, щоби бути сильною і першою державою в світі. Вона нею вже є і нею остане. Можна сказати, що її значіння з кожним днем зростає, а як приглянутись тому, які є пляни уряду, то бачимо, що все є звернене в тому напрямі, щоби сили Америки збільшити. Колиж тепер глядіти на це з українського боку, то треба здати собі справу, що в Америці є велике поле до праці. Особливо є воно для тут родженого покоління. Українська справа стає актуальною. Про неї пишуть і говорять. Але не всі її однаково розуміють. Завданням американсько-українського молодого покоління є подбати, щоб як урядові чинники, так і американська преса та американське громадянство поставилися прихильно до природних змагань українського народу до визволення і створення незалежної української держави. У тому повинні професіоналісти бути прикладом. А щоб так було, їм самим треба подбати, щоб добре українську справу пізнати.

Докладчик порушив багато питань, що відносились до характеру української нації, політичного думання і виховання українських мас, та українських провідників тут і в старім краю. З цього вивязалась ширша дискусія, в якій забирали голос многі присутні.

На найближчих сходинах, як заповів п. Шумейко, буде знову цікавий доклад.

До теперішнього уряду Товариства входять крім згаданого председника: секретарка — Марія Кусий; касієр — Осип Лисогір.

Конвенційні Проекти

[26]

Відділ 295. У. Н. Союзу з Акрон, О., обговорив і ухвалив на своїх зборах такі проєкти:

1. Конвенція повинна подбати, щоб вибрати до головного уряду У. Н. Союзу більше урядників з молодого тут родженого покоління.
2. Конвенція повинна ухвалити, щоб У. Н. Союз продовжував дальше ведення спортової акції, бо така акція помагає приєднуванні нових членів з молоді.
3. Щоб відділи не тратили грошей за суспендованих членів, то конвенція повинна ухвалити, щоб У. Н. Союз зачисляв довг суспендованого члена на його грамоту.
4. Старші члени, що є вже в Союзі повище 25 років, повинні дістати якусь полекшу.
5. Відділи не повинні подавати до „Свободи" оголошення про місячні збори. Вистаршить проголошувати піврічні, річні або надзвичайні збори. Тоді місце, яке забирають місячні оголошення, моглоб бути вжите для поміщування тутешних чи краєвих відомостей, і в такий спосіб орган У. Н. Союзу був би більш цікавий.
6. Наш відділ висказує своє повне вдоволення з праці й діловодства головного уряду У. Н. Союзу за минулі чотири роки.

М. Філяс, предс. і делеґат;
М. Петруха, касієр;
В. Пулк, секретар.

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ БОРИС У БЕРЛІНІ.
Король витається з генеральним пільним маршалом Кайтелем у приявності Гітлера.

ФОНД РЕКОРДОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ

(Виказ число 8)

За почином Українського Конґресового Комітету наспіли далі оці датки і замовлення на рекордовання української пісні у виконанні хору проф. Олександра Кошиця:

Збірка у Флинт, Міш. (Г. Басюк $5.00 по $1.00: С. Андрус, П. Грицишин, Г. Щербина, Л. Дроздовський, Н. Олинець), даток	$ 10.00
Василь Була, Флинт, Міш., замовлення	10.00
Українське Літературне і Запомогове Товариство, Монесен, Па., замовлення	10.00
Ліґа Української Молоді Північної Америки, замовлення 10 сетів	100.00
Передтим проголошено	1,250.98
Разом	$1,380.98

Зо замовлень, які наспіли дотепер, у виказі подані тільки ті, що заплачені готівкою. Хто прислав замовлення без грошей, того прохається прислати належитість за десять рекордів (20 пісень) в сумі $10.00. Конґресовий Комітет ґарантує замовляючим, що вони одержать замовлені рекорди, або зложена ними сума буде їм повернена в цілости, якщо через брак відповідної кількости замовлень виконання рекордів не буде можливе.

Степан Корпан,
касієр Українського Конґресового Комітету

Ліґа Української Молоді Північної Америки, пересилаючи суму $100.00 пише:

„На останнім засіданні Виконавчого Комітету Ліґи Української Молоді Північної Америки рішено, щоб Ліґа замовила наперед десять (10) сетів рекордів, що мають бути вироблені Комітетом рекордування української пісні.

„Згідно з тим рішенням пересилаємо Вам чек на суму $100.00 на ту ціль.

„Ліґа Української Молоді Північної Америки піддержує вповні цей проєкт і ми віримо, що кожна українська орґанізація поможе, щоб він увінчався успіхом.

„Маємо думку порозумітись з усіми нашими клюбами, щоб запевнити їхню співпрацю при цьому цінному проєкті.

„З найкращими бажаннями успіху.

„За Ліґу Української Молоді Північної Америки:

Іван Г. Роберт".

Проф. Микола Чубатий.

ОГЛЯД УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ІСТОРИЧНОМУ РОЗВОЮ

(З серії докладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східньо-Европейських мов Колюмбійського університету разом з У. Н. Союзом).

(9)

Вплив культури київського центра на другі народи східньої Европи.

Вплив культури київського центра сягав дальше поза другі границі бувшої Руської Землі. Він пенетрував нинішню **Румунію** та романському народови накинув літературну церковно - словянську мову і східній обряд аж до II-гої половини 17-го століття Київ був для Румунії духовим центром.

Культура київського центра опанувала зовсім **литовську державу** 14-го століття та накинула її не тільки урядову **мову, мистецтво, право,** східне християнство, побут і товариську огладу для вищих верств, але передовсім великий респект перед культурною вищістю завойованих українських та білоруських земель. Засадою поступовання литовської центральної адміністрації відносно тих земель стала засада: **„Ми старини не рухаєм а новин не вводим".** Знаменитий збірник права литотсько - руської держави **Литовський Статут** з 16-го століття переняв неодну правну ідею з Руської Правди, зі звичаєвих прав та автономічних земських статутів українських та білоруських земель. Замітне, що — по думці істориків права куди більше є спорідненя поміж правом так званого Литовського Статуту та Руської Правди, ніж поміж правом Руської Правди та московськими правничими збірниками 16-го та 17-го століття. Тим способом правна система так званої Литовсько-руської держави є немов безправової системи староукраїнської київської держави.

Українське **мистецтво,** зокрема українське **малярство** 14-го та 15-го століття і без протекції державної влади переживає в тім часі період свого знаменитого розвою. На українській землі зродився в тім часі стиль, що є комбінацією нововизантійського малярського стилю та ґотику. В 15-тім столітті великий український артист Андрій витворює власний малярський стиль опертий на елементах східнього та західнього малярства. Не диво проте, що українські малярі виконували найбільше відповідальні роботи в Польщі та Литві. Вони розмальовують в українським малярськім стилю римо-католицькі польські храми в Сандомирі, Люблині, в Кракові на Вавелю, в Ґнезні та на Литві, в княжім місті Троках біля Вильни.

Та найважніше це те, що культура київського центру по втраті політичної самостійности українського народу стала на цілі століття, навіть аж до наших часів, джерелом почуття культурної вищости, самопевности та національної тугости українськйх людей на власній землі під чужим, звичайно ворожим, володінням. Український селянин глядить, наприклад, згори на чужого кольоніста — польського чи московського, насиланих на Україну в останніх часах, дарма, що за ними стояв їм прихильний уряд. То самопочуття культурної вищости помогло українському народови перетревати при своїй національности впродовж соток літ свого політичного лихоліття та не тільки успішно опиратися винародовленню, але ще й самому втягати чужих кольоністів у свій національний коллектив, себто їх винародовлювати. Тим способом українізував український нарід століттями на схід насиланих польських кольоністів не тільки простих селян, але навіть шляхту. На приклад у боротьбі українського народу за независимість проти Польщі під проводом Б. Хмельницького по стороні українського народу брав участь теж неодин польський шляхтич, що зі заходу прийшов на Україну. Деякі з них навіть виросли до ролі українських національних героїв як наприклад полковники Морозенко, Кривоніс та інші.

Зрештою тільки незначне пересунення української етноґрафічної границі на схід за час 600-літнього польського панування та польонізаційного натиску, стабільність українсько-московської границі, а натомісць величезна українська експанзія на схід є переконливим доказом сказаного.

Друга кріза української культури в XV. та XVII. столітті.

Від половини 15-го століття зачала переживати українська культура другу дуже небезпечну крізу, подібну до тої, яку переживала київська Русь перед приняттям християнства в 10-тім століттю. Та нова кріза була одначе на стільки грізніша, що стративши державну незалежність українська нація стратила природнього опікуна своєї культури, яким все являється національна державна влада.

Та друга кріза української культури захитала на якийсь час її самостійність; замісць здорової асиміляції сусідської культури прийшла механічна акумуляція чужих культурних первнів. Тяжко бути пророком, що булоб. Історична наука не схильна навіть розвязувати такі питання, але колиб не козацький період і відродження української державности хоч на короткий час, моґла українській культурі грозити може навіть загибіль. Скатиб правду, від часів тої другої крізи українська культура ще по нині не прийшла до повної рівноваги; балянсовання поміж Москвою та Польщею ще й нині не вповні заникло.

Причин тої крізи було більше, але головна та, що осередок культури людей білої раси та християнської цивілізації перенісся зі сходу на захід Европи. Вже в XIII. та XIV. століттю могутнє колись византійське культурне джерело стало поважно висихати; з упадком Константинополя в руки турків (1453) воно цілком висохло. Християнську Европу репрезентує вже тільки захід, а центр її культури перенісся до Італії, потім Франції та інших країв. Західна Европа вже передше увійшла в добу культурного ренесансу; стративши східного конкурента, стала одиноким репрезентантом християнської культури. Тепер звідси „екс оссіденте", не „екс оріенте" йшло світло. Це перша й головна причина крізи української культури досі таки головно звязаної зі сходом.

Другою причиною було під кожним оглядом незавидне політичне положення українського народу в тім часі. Втрата власної держави, чужа окупація, в додатку українська земля впродовж II-гої половини 15-го та цілого 16-го століття була виставлена на хронічні набіги татар, що нищили всякі ще жевріючі культурні огнища; все те не сприяло дальшому розвоєви культури. Одно малярство заблисло своєю оригінальністю, але на загал український нарід жив вже тільки культурними надбаннями предків. Українська культура тих часів не йде в парі з поступом культури західньої Европи, стає застарілою, немодерною. Навязати живіші культурні звязки зі західньою Европою утруднювала православна віра. Католицька Европа йшла навпаки на культурне завойовання некатолицької, тої „схизматицької" вже України. Релігійний похід католицького світа на українські землі, до речі використовуваний Польщею для своїх політичних цілей, витворив знов перший раз в історії українського народу сильніші протикатолицькі настрої, які теж внеможливляли довгий час принимати модерну західньо - европейську культуру, звідси асимілювати культурні вартости та вливати їх в нове життя.

Третя причина була та, що скріплений за плечима України сусід Польща, подібно як Москва, кожний з інших причин, стають вважати бездержавні українські землі тереном своєї не тільки політичної, але також культурної експанзії. Дотеперішна культурна перевага України над своїм західним сусідом з браку лучности з новим джерелом християнської культури, стала перехилятися на некористь українського народу. Натомісць Москва стала голосити свій власний месіянізм на пограничі Европи та Азії, приманчивий навіть для натисканої зі заходу України. На ділі для самостійної української культури він був навіть більше небезпечний ніж польська експанзія на схід, бо родив культурне москвофільство.. Ось де причини другої крізи української культури.

(Дальше буде)

СЕСТРА ПРИЯТЕЛЬКИ ГІТЛЕРА. — Дебора Митфорд, сестра Юнити Митфорд, котру Гітлер назвав досконалим арійським типом, бере шлюб з лордом Андру Кавендишом.

ФІЛЬМОВИЙ МАҐНАТ ЗАСУДЖЕНИЙ НА ВЯЗНИЦЮ.

Джозеф Шенк, попав за невиказання 253,000 долярів у податковім рапорті на три роки до вязниці.

НАСТУП НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК НА АТЕНИ. Німецькі жовніри тягнуть важкі панцирні відділи своєї армії здовж ріки Салямбрії коло грецького міста Лярісси, щоби приготовитися до наступу на Атени. Вони вживають при тому барж і мостів, збудованих напоспіху інжинірськими відділами. Світлина, знята в Греції, була переслана до Берліна, а звідтам перерадіована до Америки.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Вилмингтон, Делавер, помер 26. квітня 1941. р.
ВАСИЛЬ МАЛГОВСЬКИЙ
член братства Св. Володимира, від. 173. У. Н. С.

При смерти мав 48 літ. Покійний родився в селі Ляцько, повіт Добромиль, Західна Україна. Був в нашім відділі 4 роки предсідником. Брав живу участь у всіх народних справах.

Похорон відбувся 29. квітня з його власного дому до церкви Св. Николая, а відтак на Катол. Катедральний Цвинтар на вічний спочинок.

Полишив жену Палагію з роду Долеба і одного сина в рідній селі Ляцькім.

Нехай земля Вашингтона буде Йому пером!

С. Фігун, секр.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

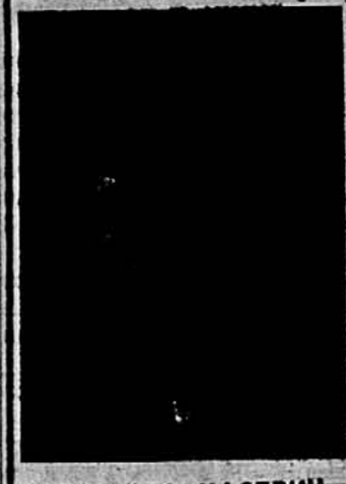
- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крови для подружого свідоцтва.
- Гемороїди й желяки лікується без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14.
Gramercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюроскоп.—Екзамінація $2.00

ВЗОРИ КАНВА, НИТКИ ДО ВИШИВАННЯ D. M. C. І СТЕМПІЛЬОВАНІ РІЧИ,
UKRAINIAN BAZZAR,
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
й околицю

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з цею прегарною металевою труною, двома автами, караваном, бальсамуванням, вживанням Похоронного Дому і т. д. **$295.00**

Все, чого треба, з виімком одіння й належитостей за церковну відправу й цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

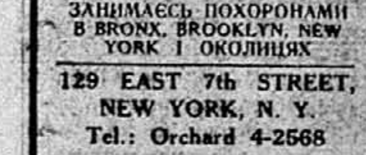
Branch office (Філія):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН, ч. 294. Як її врятувати?

Крізь густе листя корчів Тарзан побачив цілий образ: Тарзеля завзято боролась з цілим гуртом дикунів.

Він у поспіху вискочив на дерево, щоб опісля з нього впасти на дикунів. Та ось він завважив, як один дикун замірявся до дівчини.

Схопившись за звисаюче бадилля він розмахнувся і погойдавсь до гурта. Вдаривши ногами дикуна, він звалив його на землю.

Та інший дикун, з блистячим ножем в руках, тепер підкрадався до дівчини. Тарзан приготовився до відважного